витрат на 1 голову та 1 га посівної площі. Ці показники є надзвичайно важливими, оскільки виражають рівень інтенсивності виробництва та показують величину напруженості використання затрачених ресурсів. Отже, вони є показниками одного й того ж виробничого процесу і в кінцевому підсумку є чинниками зниження собівартості та підвищення окупності витрат.

Аналіз взаємозалежності між інтенсивністю та урожайністю і рентабельністю основних сільськогосподарських культур, а саме, пшениці, соняшнику та кукурудзи на зерно дав можливість встановити, що водночас з зростанням витрат на 1 га посівної площі відбувається падіннявaріативності досліджуємих показників.

Аналіз рівня інтенсивності виробництва та варіативності показників продуктивності тварин та рентабельності виробництва в цілому підтверджують тенденції до зменшення варіативності даних показників водночас з зростанням рівня витрат на одну голову.

Відмічено факт зростання рівня варіативності показників у групі підприємств з найвищим рівнем інтенсивності виробництва як по продукції рослинництва, так і тваринництва. З нашої точки зору, його слід тлумачити як результат того, що саме в даній групі відбувається запровадження у виробництво сучасних технологій і інноваційних проектів. Результати цих нововведень потребують значних коштів і далеко не завжди дають можливість спрогнозувати отриманий результат.

О. А. ЛУК'ЯНИХІНА
Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В ОСВІТІ

В умовах соціально-економічних трансформацій та побудови громадянського суспільства необхідною складовою реформування вищої освіти є впровадження стратегії соціальної відповідальності у діяльність освітніх закладів. Актуальність і важливість досліджень соціальної відповідальності збільшується у зв'язку із підвищеними вимогами до забезпечення якості освіти як з боку державних інституцій, так і суб'єктів ринку праці, міжнародних партнерів (університетів, компаній тощо).

За визначенням міжнародного стандарту ISO 26000, «соціальна відповідальність – це відповідальність компаній за вплив її рішень та дій на суспільство, навколишнє середовище шляхом прозорої та етичної поведінки, яка сприяє сталому розвитку, у т. ч. здоров'ю та добробуту суспільства; враховує очікування заінтересованих сторін; відповідає чинному законодавству та міжнародним нормам поведінки; інтегрована

у діяльність організації і практикується у її відносинах з іншими» [1].

У науковій літературі поняття соціальної відповідальності вищої освіти є ще недостатньо розробленим. Між тим, у доробках українських вчених висвітлено певні аспекти соціальної відповідальності вищих навчальних закладів.

Так, під соціальною відповідальністю вищої освіти Кузнєцова Н. В. та Кузнєцов В. О. розуміють відповідальність вищих навчальних закладів, зокрема університетів як соціального інституту, перед суспільством за результати і якість своєї професійної діяльності [2].

Грішнова О. А., Бех С. В. вважають, що «…основою соціальної відповідальності вищих навчальних закладів є надання високоякісних і затребуваних суспільством навчальних послуг, а також проведення актуальних наукових досліджень» [3].

Л. С. Шевченко акцентує увагу на кінцевих результатах діяльності ВНЗ – когнітивних, економічних і соціальних і наголошує на тому, що відповідальність університетів перед суспільством має бути усвідомленою й іншими суб'єктами освітньої сфери, насамперед державою і домогосподарствами [4].

Як бачимо, усі дослідники визначають провідну роль навчальних закладів як суб’єктів суспільних відносин і вагомість наслідків впливу їх діяльності на розвиток регіону не тільки як роботодавців, а як продуцентів інноваційних ідей та підходів до освітньої, наукової діяльності та розвитку суспільства.

Загалом впровадження концепції КСВ у будь-якій організації базується на принципі добровільності, а не обов’язковості і державою не контролюється, хоча як явище, яке має позитивні наслідки для різних категорій заінтересованих (зацікавлених) сторін, є бажаною ініціативою.

Соціальна відповідальність в освіті є доволі ємним містким поняттям, яке охоплює: стосунки зі студентами, якість їх підготовки для виконання трудових функцій, ставлення вишу організації до співробітників (дотримання норм трудового законодавства, умов гігієни та санітарії праці тощо), вплив на навколишнє середовище, взаємовідносини з роботодавцями, місцевою громадою.

Як було зазначено вище, категорія соціальної відповідальності законодавчо не встановлена. Між тим, у законопроекті України «Про освіту» (це новий закон) для установ, які надають освітні послуги, введено поняття «академічна доброчесність», яке, на наш погляд, є органічною складовою концепції соціальної відповідальності в освіті.

Відповідно до Ст. 48. Законопроекту академічна доброчесність трактується як сукупність принципів, правил поведінки учасників освітнього процесу, спрямованих на формування самостійної і відповідальної особистості, спроможної вирішувати завдання відповідно до освітнього рівня з дотриманням норм права та суспільної моралі.

Цим законопроектом встановлюються вимоги до дотримання академічної доброчесності як здобувачами усіх рівнів освіти, так і педагогічними і науково-педагогічними працівниками, відповідальність за їх порушення.

На наш погляд, прийняття цього Законопроекту, створення Міністерством освіти і науки України НМК з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти «303 Академічна доброчесність» сприятиме поступовому впровадженню концепції соціальної відповідальності в освітніх закладах, а це, у свою чергу, – підвищенню якості освіти, а значить, конкурентоспроможності випускників і власне навчальних закладів, досягненню корисних для суспільства довгострокових цілей – підвищенню рівня освіченості та культури освітньо-культурного потенціалу – населення, поширенню соціально-відповідальної поведінки, впровадженню принципів сталого розвитку.

Імплементація міжнародних принципів організації усіх напрямів роботи (функціонування) навчальних закладів (прозорості, академічної доброчесності, доброчесної конкуренції) у національну освітню систему сприятиме підвищенню довіри роботодавців та університетів інших країн до вітчизняної системи підготовки фахівців, що також позитивним чином може вплинути на якість освіти, ринок праці, зайнятість, обмін фахівцями для спільних наукових розробок та досліджень, впровадження їх у реальний сектор економіки.

Література

1. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / Саприкіна М. А., Ляшенко О., Саєнсус М. А. та інші. – К.: Вид-во «Фарбований лист», 2011. – 480с.

2. Кузнєцова Н. В. Соціальна відповідальність вищої освіти / Н. В. Кузнєцова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// e-learning. onu. edu. ua/stati/pedagog-ka-visho-shkoli/kuzn-cova-n-v-soc-alna-v-dpov-daln-st-visho-osv-ti. html

3. Грішнова, О. А. Соціальна відповідальність університетів України: порівняльний аналіз та основні напрями розвитку / О. А. Грішнова, С. В. Бех // Економіка. – 2014. –№5(158). – С. 11-18.

4. Шевченко, Л. С. Соціальна відповідальність вищих навчальних закладів: аспект якості освіти / Л. С. Шевченко // Вісник Нац. Ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право: зб. наук. пр. / Національний ун-т «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». – Х.: Право, 2012. – 2011. № 4 (7). – С. 5-15. – Бібліогр.: с. 13-14.

5. Проект Закону України «Про освіту» № 3491 від 19. 11. 2015 http://mon. gov. ua/activity/education/zagalna-serednya/gromadske-obgovorennya-zakonoproektu-%C2%ABpro-osvitu%C2%BB. html